

Sem IV

May 2017

Q.P. Code :16311

(REVISED COURSE)

[Time: Three Hours]

[Marks:100]

1. Answer the following (not more than two sentences):- 20
- Who is an 'Occupier' as per the Air Act?
 - How many reports of sample analysis to be made by government Analyst under the Water Act?
 - Define 'Pollutant' under Environment protection Act.
 - Define 'Animal product' under the Wildlife Act.
 - Define 'Strict Liability' in environmental accident.
 - When the 'Authorization' is required for disposal of bio-medical waste?
 - Name the zones under Noise pollution rules.
 - State two prohibited activities within CRZ.
 - Where can an appeal be filed against state board order under the Water Act?
 - Define Ozone layer
2. Write short notes on the following (any four):- 20
- Environment Audit report.
 - Categories of forests under Forest Act 1927.
 - Oleum gas leak case.
 - Treatment and disposal of bio-medical waste.
 - Eco-labeling scheme.
 - Polluter pays principle.
3. Solve the following (Any two):- 12
- (a) (a) A chemical industry was emitting hazardous gases from its chimney since long. No action was initiated against the industry for faulting laws.
- Can the Pollution control board take the suo-moto action against the Industry?
 - What offence is committed by the said Industry?
 - State the remedies available to surrounding residents.
- (b) During Navratri festival one group was playing loud music on the public road and arranged 'Dandiya' dance until midnight. Objections were taken by surrounding residents but the organization refused to stop the program.
- What offence is committed by the group?
 - What are the permissible decibel limits in residential zone under the Noise pollution rules?
 - Where the disturbed surrounding residents can file the Complaint?

Q.P. Code :16311

- c) A group of hunters illegally entered into a sanctuary carrying weapons, matchbox and kerosene etc. They succeeded in trapping few wild animals. They were caught while returning and trapped animals were seized.

- i. What are the rules for authorized entry in a sanctuary?
- ii. What action will be taken against the culprit group?
- iii. Seized animals are whose property?

4. Answer the following (any four)

48

- a) Discuss the salient features of 'Sustainable development'.
- b) Enumerate criminal laws role in environment protection.
- c) State the composition and functions of Joint pollution control board under the Air Act.
- d) Discuss fully the procedure followed in collection of samples, its analysis and submission of analysis reports under the Water Act.
- e) Discuss the powers of Central Government to take measures to protect and improve the environment under Environment protection act.
- f) Public interest litigation has greater signification in the field of environment protection. Explain with reference to decided cases.

Q.P. Code :16311

[मराठी रूपांतर]

[Time: Three Hours]

[Marks:१००]

प्र.१ खालील प्रश्नांची एक किंवा दोन वाक्यात उत्तरे लिहा.

२०

- अ. वायू कायद्याप्रमाणे 'भोगवटा' धारक म्हणजे कोण?
- ब. जल कायद्यांतर्गत सरकारी विश्लेषकाला नमुना विश्लेषणाच्या किती प्रती बनवाव्या लागतात?
- क. पर्यावरण संरक्षण कायद्यांतर्गत 'प्रदूषण' ची व्याख्या द्या?
- ड. वन्यजीव संरक्षण कायद्यांतर्गत 'वन्यप्राणीय वस्तू' ची व्याख्या द्या
- इ. पर्यावरण अपघातात त्या व्यक्तीची चूक आहे कि नाही हे न बघता जबाबदार धरणे या जबाबदारीची (strict liability) ची व्याख्या द्या?
- फ. जैव-वैधिक कचरा अधिनियमाप्रमाणे स्वतःची कचरा विल्हेवाटाची व्यवस्था कधी असावी लागते
- ज. ध्वनीप्रदूषण अधिनियमाप्रमाणे पाडलेले विभांगणी (zones) नावे द्या
- ह. समुद्र किनारा संरक्षण अधिनियमाप्रमाणे किनाऱ्यावर करू नये अश्या दोन प्रतिबंधक कृती सांगा.
- य. जल कायद्यांतर्गत राज्य प्रदूषण नियंत्रण मंडळाने दिलेल्या निकाल विरुद्ध अपील कोणाकडे करावे?
- त. 'ओझोन थर' ची व्याख्या द्या?

प्र.२ खालील टिप लिहा (कोणत्याही चार)

२०

- अ. पर्यावरणावरण अभिलेख अहवाल
- ब. वन कायदा १९२७ प्रमाणे वनांचे प्रकार
- क. ओझीअम वायू गळती कस
- ड. जैव-वैधिक काचऱ्यावरील प्रक्रिया व विल्हेवाट
- इ. पर्यावरण स्नेही शिक्का (लेबलिंग) प्रक्रिया
- फ. प्रदूषण करणान्याकडून नुकसान भरपाई तत्व

प्र.३ खालील प्रश्न सोडवा (कोणतेही दोन)

१२

- १) एक रासायनिक कंपनी अनेक वर्षांपासून आपल्या चिमणीतून विषारी वायूंचे उत्सर्जन करून प्रदूषण नियंत्रण कायद्यांचे उलंघन करत होती आणि कंपनीविरुद्ध आजपर्यंत कोणीही गुन्हा दाखल केलेला नव्हता
 १. राज्य प्रदूषण नियंत्रण 'मंडळ स्वतःहून (suo-motu) त्या कंपनीवर करावाई करू शकते काय?
 २. सदर कंपनीकडून कोणता गुन्हा घडत आहे?
 ३. आजूबाजूच्या रहिवाशांना या प्रदूषणाविरुद्ध कोणाकडे दाद मागता येईल?

Q.P. Code :16311

२) नवरात्र उत्सवाच्या कालवधीत एका मंडळाने सार्वजनिक रस्त्यावर आयोजित केला होता आणि तो मध्यरात्री पर्यंत चालू होता. आजूबाजूच्या परिसरातील रहिवाश्यांनी तक्रार केल्या नंतरही त्या मंडळाने गुन्हा चालूच ठेवला.

१. सदर मंडळाकडून कोणता गुन्हा घडला आहे?
२. ध्वनी प्रदूषण नियमाखाली किती डेसिबल आवाजाला निवासी क्षेत्रात परवागनी आहे?
३. पिडीत रहिवाश्यांनी कोठे तक्रार करावी

३) एक शिकारीचा समूह हत्यारे, काडीपेटी व केरोसीन घेऊन एका अभयारण्यात बेकायदेशीररीत्या घुसून काही वन्य प्राण्यांना ते सापळ्यात पकडतात व परतत असताना ते पकडले जातात आणि त्यांच्या कडून पकडलेले वन्य प्राणी हस्तगत केले जातात.

१. अभयारण्यात कायदेशीर प्रवेशासाठी कोणते नियम आहे?
२. त्या पकडलेल्या शिकारी समूहावर कोणती करावाई होऊ शकते?
३. पकडलेल्या वन्य प्राण्यांवर कोणाची मालकी असेल?

४) कोणतेही चार प्रश्न सोडवा

४८

अ) शाश्वत- प्रगतीच्या (sustainable development) ठळक विशिष्ट्यांवर चर्चा करा

ब) फौजदारी कायद्यांचे पर्यावरण संरक्षणातील योगदान सांगा?

क) वायू कायदाअंतर्गत संयुक्त प्रदूषण मंडळांची रचना व कार्य सांगा.

ड) जल कायदाअंतर्गत परीक्षण नमुना गोळा करणे, परीक्षणासाठी पाठवणे आणि विश्लेषणकेल्या नंतर त्यांचा अहवाल तयार करणे याची सविस्तर माहिती द्या

इ) वायू संरक्षण कायद्याअंतर्गत पर्यावरण संरक्षण व सुधारणा यासाठी केंद्र सरकारच्या धोरणे बनविण्याच्या हक्कांची चर्चा करा.

ं फ) पर्यावरण संरक्षणात जनहित याचिकांचे मोलाचे स्थान आहे. संबंधित निकाली प्रकरणांद्वारे स्पष्ट करा.